

Handläggare: Eva Hellstrand
Telefon: 08/508 33 563

Till
Utbildningsnämnden
2009-05-14

Stärkt stöd för studier - tryggt, enkelt och flexibelt (SOU 2009:28)

Svar på remiss (Dnr 799/2009) från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår utbildningsnämnden att besluta följande

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Thomas Persson
Direktör

Lars Brandt
Avdelningschef

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har fått ”Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt” på remiss för yttrande. I betänkandet föreslås förändringar inom områden som rör de studerandes ekonomiska och sociala situation. Utredningen föreslår att studiemedelsbeloppet höjs med 400 kronor till 9 086 kronor per månad i 2009 års kostnadsläge. En högre bidragsdel ska ges för en lägre utbildningsnivå och studiemedlen ska kunna lämnas för 50, 75 eller 100 procent av heltid.

Fribeloppet, d v s den inkomst de studerande kan ha utan att studiemedlen minskar, höjs med cirka 30 000 kronor för heltidsstudier till cirka 136 000 kronor per år.

Utredningen anser att dagens regler för hur länge studiemedel kan lämnas för studier på grundskole- och gymnasienivå är krångliga. I stället föreslås en generell

studietid med studiemedel på grundskole- och gymnasienivå på högst 18 månader (två år) på respektive nivå.

Förvaltningen ser i stort positivt på de förslag som ges i betänkandet. En ökad bidragsdel för lägre utbildningsnivåer underlättar den ekonomiska situationen för studerande inom grundläggande vuxenutbildning. Det är också positivt att det ges ökade möjligheter att förvärvsarbeta vid sidan om studierna i större utsträckning genom den höjda gränsen för fribeloppet. Möjligheten att kunna vara halvt sjukskrivna och studera på halvtid är ett bra förslag som medger flexibla lösningar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av vuxenutbildningsavdelningen i samverkan med gymnasieavdelningen.

Bakgrund

En utgångspunkt för studiesociala kommitténs betänkande är att studiemedelsystemet och de sociala trygghetssystemen ska samverka på bästa sätt. Utredningens förslag och överväganden ska leda till att ge de studerande möjligheter att försörja sig och leva ett tryggt liv under den tid de studerar.

I remissvaret till betänkandet begränsas yttrandet från förvaltningen till de delar som rör stadens verksamhetsområden, d v s vuxenutbildning.

När det gäller studerande fanns läsåret 2006/2007 cirka 205 000 personer på kommunal vuxenutbildning i riket. Av denna grupp gick 81 procent på gymnasial vuxenutbildning, 18 procent på grundläggande vuxenutbildning och en procent på påbyggnadsutbildning. Andelen kvinnor i komvux var cirka 60 procent och andelen utlandsfödda var 39 procent.

Andelen studerande på komvux som finansierar studierna med studiemedel har ökat sedan 1993 i riket. En anledning till detta är att många tidigare hade andra former av studiestöd. De senaste åren har andelen studerande som tar studielån minskat samtidigt som andelen som endast tar studiebidrag ökat något. Knappt 40 procent av de studerande hade studiemedel 2006. Av studerande som gick en kvalificerad yrkesutbildning finansierade 2006 drygt 60 procent sina studier med studielån och bidrag.

I kvalitetsredovisningen för vuxenutbildningen inklusive svenska för invandrare (sfi) i Stockholms stad läsåret 2007/2008 (Utbildningsnämnden 2008-11-27) framgår att antalet studerande inom grundläggande och kommunal

vuxenutbildning var 15 200 under läsåret 2007/2008. Det är en minskning med ca 5 700 studerande jämfört med läsåret 2004/2005. Den största gruppen läsåret 2007/2008 var personer i åldrarna 20-24 år, vilka motsvarade cirka 30 procent av samtliga individer. Yngre än 40 år var 80 procent. Kvinnodominansen kvarstår, cirka 10 000 var kvinnor och 5 200 var män.

Utredningens förslag i korthet

I utredningen föreslås bl a:

- Studiemedlen ska även framöver ingå i ett enhetligt system för vuxenutbildning och högskoleutbildning. Studiemedel ska kunna ges för 50, 75 eller 100 procent av heltid.
- Studiemedelsbeloppet höjs med 400 kronor till 9 086 kronor per månad.
- En högre bidragsdel ska utbetalas för lägre utbildningsnivåer, vilket innebär att studerande på grundläggande vuxenutbildning får 80 procent i bidrag och 20 procent lån. Studerande inom gymnasial vuxenutbildning får 47 procent bidrag och 53 procent i lån. Studerande på högskolan föreslås, som i dag, få ca en tredjedel av studiemedlet i bidrag.
- Alla studiemedelstagare föreslås få möjlighet att under maximalt två år (18 månader) ta ett extra tillägglån på 1 833 kronor per månad.
- Fribeloppet bör vid heltidsstudier höjas med ca 30 000 kronor, till ca 136 000 kronor per år. Endast bidragsdelen föreslås påverkas av den studerandes inkomst. I det fall inkomsten medför att den studerande inte har rätt till studiebidrag ska personen dock inte heller kunna få studielån.
- Utredningen bedömer att nuvarande regler för hur länge studiemedel kan lämnas för studier på grundläggande och gymnasial nivå är krångliga och svåra att förklara. I stället föreslås en generell studietid med studiemedel på grundskole- och gymnasienivå på högst 18 månader (två år) på respektive nivå. Möjlighet finns till ett års förlängning om det finns särskilda skäl. Studerande på andra eftergymnasiala utbildningar än de som ryms inom högskolan föreslås få studiemedel i mer än fyra år om de under de första fyra åren med studiemedel avlagt en kvalificerad yrkesexamen om minst 80 KY-poäng eller en motsvarande svensk eller utländsk yrkesexamen som inte är högskoleutbildning.

- Utredningen föreslår att studiemedel under sjukdom ska kunna ges även vid halv sjukskrivning. Det innebär att det ska vara möjligt att ha studiemedel på heltid och studera på halvtid och vara sjukskriven på halvtid.
- Centrala studiestödsnämnden (CSN) föreslås få i uppdrag att i samverkan med andra berörda myndigheter informera om de ekonomiska villkor som gäller för de studerande.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ser i stort positivt på de förslag som ges i betänkandet. En ökad bidragsdel för lägre utbildningsnivåer underlättar den ekonomiska situationen för studerande inom grundläggande vuxenutbildning. Det är också positivt att det ges ökade möjligheter att förvärvsarbeta vid sidan om studierna genom den höjda gränsen för fribeloppet. Möjligheten att kunna vara halvt sjukskriven och studera på halvtid är ett bra förslag som medger flexibla lösningar.

För studerande på gymnasial nivå som tidigare på sin utbildningsbakgrund fått en högre bidragsdel innebär utredningens förslag en försämring. Det gäller personer som är minst 25 år och inte fullföljt ett nationellt eller specialutformat program. Utredningen motiverar skillnaden i bidragsstorlek gentemot dem som studerar på grundläggande nivå med att gymnasiestudier i större utsträckning kan leda till arbete. Utbildningsförvaltningen ställer frågan om detta gäller för samtliga i denna grupp.

För personer som är invandrare och saknar skolbakgrund är det dock viktigt att möjlighet ges till längre studier än två år där detta behövs. Det gäller till exempel vissa studerandegrupper inom sfi som vid sidan om språkstudierna går kurser inom kommunal vuxenutbildning. De har en lång väg framför sig för att ta sig igenom det svenska skolsystemet. Ett på sätt och vis motsatt problem gäller högutbildade invandrare som på kortare tid än två år läser in baskurserna i svenska. Ändå är de inte berättigade till studiemedel eftersom gränsen för detta går vid att den studerande ska ha varit bosatt i Sverige under två år. Här kan det finnas anledning att fundera över regelverket för att underlätta situationen för denna grupp akademiker.

En annan problematik gäller kraven på studieresultat i viss takt. En person som läser kurser på motsvarande 300 poäng och inte får godkänt betyg på kursen kan få svårt att reparera detta. Sådana kurser finns både på grundläggande och på gymnasial nivå. Enligt CSNs regler går gränsen för vad den studerande får ha med sig som oavklarade studier vid 200 poäng för att få fortsatt studiemedel. Denna

begränsning berörs inte i utredningen, men är en viktig fråga för studerande som läser kurser som omfattar mer än 200 poäng.

Förvaltningen anser att det är bra att utredningen föreslår att CSN ges i uppdrag att samarbeta med berörda myndigheter för att informera om de ekonomiska villkoren för studerande. I detta sammanhang är det inte minst viktigt att CSN utbyter information med de myndigheter på riksnivå och lokal nivå som hanterar frågor som rör effekter av olika bidragssystem.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår nämnden att godkänna förvaltningens synpunkter som svar på remissen.

Bilaga

Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt (sammanfattning)